

A PÉNZÜGYI ÉS GAZDASÁGI VÁLSÁG LEKÜZDÉSE ÉRDEKÉBEN A REÁLGAZDASÁGRA VONATKOZÓ IDEIGLENES ÁLLAMI TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK

STAVICZKY PÉTER¹

I. Bevezetés

A 2007-ben kezdődött és 2008-ra elmélyült gazdasági és pénzügyi válság súlyosan érintette az Európai Unió bankrendszerét és reálgazdaságát is. Az Európai Unió tagállamainak válsággal kapcsolatos intézkedéseit illetően a Miniszterek Tanácsa (továbbiakban: Tanács) kiemelte, hogy bár az állami beavatkozásokról nemzeti szinten kell dönteni, e döntéseket összehangolt kereten belül és a közös uniós elvek alapján kell meghozni.² A pénzügyi válságra az Európai Bizottság (továbbiakban: Bizottság) viszonylag gyorsan reagált a bankrendszer stabilitásának visszaállításához szükséges különböző állami intézkedésekre vonatkozó részletszabályok³ megalkotásával, amelyek verseny-

---

¹ A szerző a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezeti keretén belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda munkatársa. Jelen összefoglaló a szerző saját véleményét tartalmazza, és nem tekinthető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda hivatalos véleményének.

² A Gazdasági és Pénzügyi Tanács 2008. október 7-i ülésének következtetései.

³ Az állami támogatásokról szóló szabályoknak a pénzügyintézetek vonatkozásában a jelenlegi pénzügyi világválsággal összefüggésben tett intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló közlemény, HL C 270., 2008. 10. 25., 8–14. o., a pénzügyintézetek feltökésítése a jelenlegi pénzügyi válságban: a támogatás szükséges minimális szintre történő korlátozása és az indokolatlan versenytorzulás kiküszöbölését cél-

politikai (állami támogatási) szempontból határozzák meg a kereteket .

2008 végére azonban világossá vált, hogy a gazdasági- és pénzügyi válság által generált nehézségek nem csak a gyenge, hanem az egészséges vállalatokat is sújtják, csökkenő felvevőpiacok, hirtelen hitelszűke vagy akár hitelhiány formájában. Ez különösképp igaz a kis- és középvállalkozások esetében, amelyek méretüknél fogva mindenképp több nehézséggel néznek szembe a finanszírozási lehetőségek elérésénél, mint a nagyobb vállalatok. Az ilyen helyzet nem csak rövid és középtávon érinthet sok egészséges és egyébként életképes vállalatot és alkalmazottait, hanem hosszú távon tartósan negatív hatással lehet az EU gazdasági környezetének egészére, a jövőben késleltetheti vagy kizárhatja a fenntartható fejlődésre és a lisszaboni stratégia más céljaira irányuló befektetések megvalósulását.

2008. november 26-án fogadta el a Bizottság az európai gazdasági fellendülés tervéről szóló közleményt.⁴ A közlemény célja, hogy elősegítse Európa talpra állását a jelenlegi válságból. A fellendülési terv két egymást erősítő fő pillérből áll. **Az első pillér azok a rövid távú intézkedéseket foglalja magába, amelyek a kereslet ösztönzésére, a munkahelyek megőrzésére és a bizalom helyreállítására irányulnak. A második pillért az „okos” beruházások jelentik, amelyek célja, hogy hosszú távon magasabb növekedést és fenntartható jólétet biztosítsanak. A válság hatásának enyhítése érdekében nyújtott támogatások odaítélésénél – a jelenlegi különleges gazdasági helyzet teljes mértékű figyelembevétele mellett – nagyon fontos az azonos versenyfeltételek biztosítása valamennyi európai vállalat részére, illetve annak elkerülése, hogy a tagállamok olyan támogatási versenybe kezdjenek, amely nem fenntartható, és az EU egészére káros. A Bizottság a válság alatt folyamatosan hangsúlyozta, hogy a versenypolitika, és ezen belül is az állami támogatási szabályok elsődleges feladata az azonos versenyfeltételek biztosítása, ezáltal lehetővé téve a belső piac minél hatékonyabb működését.**

---

zó biztosítékok című közlemény, HL C 10., 2009. 01. 15., 2–10. o. az értékvesztett eszközök közösségi bankszektorban történő kezeléséről szóló közlemény, HL C 72., 2009. 03. 26., 1–22. o., valamint a pénzügyi szektor életképességének helyreállítása és a jelenlegi válságban hozott szerkezetátalakítási intézkedések értékelése az állami támogatási szabályok alapján című bizottsági közlemény (HL C 195., 2009. 08. 19., 9. o.).

⁴ A Bizottság közleménye az Európai Tanácsnak, COM [2008] 800. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0800:FIN:HU:PDF>

2008 decemberében a Bizottság elfogadta a válság leküzdése érdekében a gazdaság részére ideiglenesen nyújtható állami támogatásokról szóló közleményét (ideiglenes közlemény).⁵ A közlemény jogalapja Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés⁶ 107. cikk (3) bekezdés b) pontja (volt EK-Szerződés 87. cikk (3) bekezdésének b) pontja). Ez a mentesítési jogcím lehetővé teszi, hogy a Bizottság a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítsa azt a támogatást, amelyet „egy tagállam gazdaságában bekövetkezett komoly zavar megszüntetésére” nyújtanak. Az ideiglenes közlemény – a válságra tekintettel – több területen biztosít a tagállamoknak nagyobb mozgásteret – hatályos állami támogatási szabályok előírásaihoz képest – a vállalkozások finanszírozásának, és ezáltal tevékenységének megkönnyítése érdekében.

II. Az ideiglenes közlemény alapján nyújtható új támogatási kategóriák és a közlemény egyéb rendelkezései

Az alábbi támogatási kategóriákkal kapcsolatban főszabály, hogy a támogatás nyújtására csak 2010 végéig kerülhet sor, és a válság miatt „könnyített” szabályok nem alkalmazhatók olyan vállalkozásokra, amelyek 2008. július 1-jén már nehéz helyzetben levőnek minősültek. Hiszen ez utóbbi esetben olyan vállalkozások is támogathatók lennének, amelyeknek a nehézségei a válság előtt kezdődtek, és így a támogatás életképtelen piaci struktúrák fenntartásához járulna hozzá. Az alábbi támogatások nyújtásának azonban nem feltétele, hogy a kedvezményezett nehéz helyzetbe kerüljön a gazdasági és pénzügyi válság miatt, tehát „egészséges” vállalkozások is kaphatnak az alábbi szabályok alapján támogatást.

Új intézkedéseket a tagállamok csak bizottsági engedély birtokában, azaz engedélyezett támogatási program vagy egyedi bejelentés keretében vezethetnek be.

---

⁵ HL C 16., 2009. 01. 22., 1. o.

⁶ Továbbiakban EUMSZ.

1. Korlátozott összegű összeegyeztethető (ún. átmeneti) támogatás

A pénzügyi válság hatására kialakult finanszírozási válság okozta működési nehézségek ellensúlyozására – az érvényben lévő csekély összegű (de minimis) támogatásokra vonatkozó szabály⁷ mellett – a Bizottság egy új időszakos, korlátozott összegű támogatás nyújtására ad lehetőséget, vállalkozásonként maximum 500 ezer euró összeghatárig. Az ideiglenes közlemény nem rendelkezik a támogatás elszámolható költségeiről, illetve támogatási intenzitásáról. Így a tagállamok ezt az összeget akár vissza nem térítendő támogatásként is átadhatják a kedvezményezett vállalkozásoknak, de kedvezményes hitel-, kezességvállalás vagy egyéb formában is sor kerülhet a támogatás nyújtására.⁸

Amennyiben a támogatást nem vissza nem térítendő formában nyújtják, a fenti összeg szempontjából a támogatás támogatástartalmát kell figyelembe venni.

Az átmeneti támogatás összegét a 2008. január 1-jét követően nyújtott csekély összegű támogatással össze kell számolni. Az ezen a jogcímen és a 2008. január 1-jét követően nyújtott de minimis jogcímen nyújtott támogatások együttes összege 2010. december 31-ig nem haladhatja meg az 500 ezer euró/vállalkozás limitet. Fontos kiemelni, hogy ezen intézkedés alapján nyújtott támogatás azonos elszámolható költségek tekintetében nem kumulálható de minimis támogatással (pl. átmeneti támogatás kiegészítése csekély összegű támogatásnak minősülő hitellel, kezességgel), még akkor is, ha az 500 ezer eurós limitet nem haladnák meg.

Ez a támogatási kategória nem alkalmazható

- a halászati ágazatban,
- a mezőgazdasági áruk elsődleges termelését végző vállalkozások tekintetében,
- valamint közvetlen exporttámogatásra és nyújtása során a hazai árukat, szolgáltatásokat az import árukhoz és szolgáltatásokhoz képest nem lehet előnyben részesíteni.

Az EUMSZ I. sz. mellékletében (volt EK-Szerződés I. melléklet) felsorolt mezőgazdasági termékek feldolgozásában és forgalmazásában

⁷ HL L 379., 2006. 12. 28.

⁸ A támogatás összege nettó összegként kezelendő, tehát minden hozzá kapcsolódó adót, díjat vagy egyéb költséget kiszámításánál figyelembe kell venni.

tevékenykedő vállalkozásoknak nyújtott támogatás az alábbi esetekben nem nyújtható:

- i) amennyiben a támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy az érintett vállalkozások által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre,
- ii) amennyiben a támogatás az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbítástól függ.

2. Korlátozott összegű összeegyeztethető támogatás (átmeneti támogatás) a mezőgazdasági ágazatban

Az eredeti ideiglenes közlemény alapján korlátozott összegű támogatás nem nyújtható a mezőgazdasági ágazatban. A Bizottság azonban 2009-ben a tagállamok nyomására, felülvizsgálta a mezőgazdasági termékek termeléséhez kapcsolódó tilalmat. „A tejpiac helyzete 2009-ben” című, a Bizottság által a Tanácshoz intézett 2009. július 22-i közlemény⁹ és a Mezőgazdasági Miniszterek Tanácsa 2009. szeptember 7-i ülésének eredménye nyomán a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy helyénvaló külön a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával foglalkozó vállalkozásokra vonatkozó, az EUMSZ-szel összeegyeztethető, korlátozott összegű átmeneti támogatást bevezetni. E támogatás viszonya az ún. agrár de minimis támogatáshoz¹⁰ azonos az 500 000 eurós átmeneti támogatás és a 200 000 eurós általános de minimis támogatáshoz. A módosítás 2009. szeptemberében került elfogadásra és októberében közzétételre.¹¹

A mezőgazdasági ágazatban nyújtható átmeneti támogatás támogatástartalma nem haladhatja meg a 15 000 eurót (vagyis az agrár de minimis támogatáshoz képest a különbség csak kétszeres, nem két és félszeres). Természetesen a 2008. január 1-jét követően nyújtott agrár de minimis támogatásokat a 15 000 eurós korlát vizsgálatakor, hasonlóan az általános szabályokhoz, figyelembe kell venni.

⁹ SEC[2009] 1050.

¹⁰ A többször módosított 1535/2007/EK rendelet (HL L 337., 2007. 12. 21., 35. o.) lehetővé csekély összegű támogatások nyújtását a mezőgazdasági termékek előállítására terén tevékenykedő vállalkozások részére jelenleg 7500 euró/vállalkozás/3 év mértékig.

¹¹ HL C 269., 2009. 10. 31., 2. o.

Az általános szabályokhoz hasonlóan a mezőgazdasági ágazatban nyújtható korlátozott összegű támogatások esetében sem lehet arányosítással a csekély összegű támogatások kezességvállalási korlátját alkalmazni.¹²

E támogatási kategória alkalmazásához is szükséges a Bizottság előzetes jóváhagyása. Ugyanakkor, eltérően az agrár de minimis szabályoktól, az átmeneti agrár támogatás esetében nincs az adott tagállam mezőgazdasági termék-előállításának nagyságától függő GDP-arányos ország limit.

3. Állami kezességvállalások, garanciák

A Bizottság állami kezességvállalások állami támogatási szempontú elbírálásával kapcsolatos elveit „*az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásra való alkalmazásáról*”¹³ című bizottsági közlemény (továbbiakban: kezesi közlemény) tartalmazza. A kezesi közlemény alapján a kezességvállalás akkor nem minősül állami támogatásnak, ha az alábbi feltételek együttesen teljesülnek:

- a) A hitelfelvevő nincsen nehéz pénzügyi helyzetben.
- b) A kezességvállalás terjedelme a kezesség vállalásának időpontjában megfelelően mérhető.¹⁴
- c) A kezességvállalás legfeljebb a biztosított hitel vagy egyéb pénzügyi kötelezettség 80 %-át fedezi.
- d) A kezességvállalásért piaci alapú díjat fizetnek.
- e) támogatási programok esetében a díjszabás oly módon kerül kialakításra, hogy a program önfenntartó jellegű (beleértve a tőke-költségek fedezését is).¹⁵

¹² Az 1998/2006/EK rendelet alapján a 200 000 euró KKV-k részére igénybe vehető, támogatási programból nyújtott maximum 80%-os kezesség esetében 1 500 000 eurónyi hitel mögötti kezesség támogatástartalmának felel meg.

¹³ HL C 155., 2008. 06. 20.

¹⁴ Ez azt jelenti, hogy a kezességvállalásnak meghatározott pénzügyi ügyletekhez kell kapcsolódnia, meghatározott maximális összegre kell vonatkoznia, és időben korlátozottnak kell lennie.

¹⁵ Ez a díjak rendszeres felülvizsgálatát is jelenti.

A kezesi közlemény a KKV-k részére nyújtott kezességvállalások megkönnyítése érdekében a különböző kockázati kategóriába tartozó adósok tekintetében ún. mentesülési díjakat határoz meg, amely díjakat a Bizottság piacnak tekint. Az ide vonatkozó értékeket a kezességvállalási közlemény 3.3. pontja tartalmazza.¹⁶ A különböző kockázati kategóriákra megállapított díjak évi 0,4–6,3% között mozognak.

A válság kapcsán a Bizottság a kezesi közleményében megfogalmazottakat ideiglenes jelleggel kiegészítette/módosította, e kezességek azonban állami támogatásnak minősülnek. Az ideiglenes közlemény alapján nyújtható kezességek feltételei:

- Az új szabályokat csak újonnan vállalt kezességekre lehet alkalmazni.
- A kezességvállalás a korábbi 80% helyett a hitel 90%-át is lefedheti.
- A kezességvállalás kapcsolódhat beruházási és működő tőke (forgóeszköz) hitelekhez is, de csak új ügyletekhez, már megkötött szerződések esetében nem alkalmazandó.
- Feltétel, hogy a kezességgel fedezett hitel (és nem a kezesség) összege nem haladhatja meg a kedvezményezett (illetve a hitellel finanszírozott projekten dolgozó alvállalkozói) 2008. éves személyi jellegű ráfordításainak összegét. 2008. január 1-jén vagy azután alapított vállalkozás esetén a kölcsön maximális összege nem haladhatja meg a működés első két évére vonatkozó éves becsült bérköltséget.
- A KKV-k számára megfogalmazott ún. mentesülési díjak – melyek alkalmazása esetén a piaci előny vagyis az állami támogatás megléte kizárható – a kezességvállalástól számított legfeljebb 2 évre 25%-kal csökkenthetők.
- Az ideiglenes közlemény a mentesülési díjak rendszerét kiterjeszti a nagyvállalkozásokra is, azonban csak 15%-os csökkentést engedélyez a táblázathoz képest, szintén 2 évre.
- A Bizottság által jóváhagyott piaci díj számítási metodológiával rendelkező programok esetében – újabb bizottsági jóváhagyást követően – a kalkulált piaci díjak szintén a fenti százalékokkal csökkenthetők.
- A fenti feltételekkel kezességet 2010 végéig lehet vállalni.

¹⁶ HL C 244., 2008. 09. 25. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:244:0032:0032:EN:PDF>

Megalkotása után az ideiglenes közlemény kezességvállalásokra vonatkozó szabályait a Bizottság több alkalommal is módosította, annak érdekében, hogy a gyors jogalkotás miatt fel nem tárt kétértelmű rendelkezéseket pontosítsa, és a szabályokat könnyítse.

- A könnyebb alkalmazhatóság érdekében a Bizottság táblázatos formában megadta azokat a kezesi díjakat, amelyeket a különböző kockázati kategóriába tartozó adósok különböző fedezeti szinttel rendelkező hiteleinek biztosítása során az államnak minimálisan be kell szednie. A 15% és 25%-os 2 éves díjsökkenést ezekre a díjakra kell alkalmazni.
- A kezesség hitelhez viszonyított 90%-os mértéke a hitel teljes futamideje alatt értelmezendő, vagyis a kezesség által biztosított összegnek a hiteltörlesztéssel arányosan csökkennie kell, a kezesség mértéke hitel törlesztése során sem haladhatja meg a hitel 90%-át.¹⁷
- Bár a tagállamok nagy része, köztük Magyarország is, jelentett be kezességvállalási programokat az ideiglenes közlemény alapján, az alacsonyabb átlagbérrel bíró tagállamok számára a hitel felső összegének limitálása komoly hátrányt, problémát jelentett. Ezért a Bizottság 2009 decemberében módosította az ideiglenes közlemény kezességgel biztosított hitel felső összegére vonatkozó előírásait,¹⁸ és a hosszú távú beruházások megvalósulásának elősegítése érdekében lehetővé tette, hogy a tagállamok a *hitel felső összegének* megállapításakor vagy az eredeti szabályozást (2008. évi bruttó bérköltségek) alkalmazhassák, vagy pedig *kizárólag a beruházási hitelek esetében a 27 uniós tagállamra vonatkozóan számított átlagos évi bérköltség alapján is kiszámíthatassák*. A közlemény módosításakor az Eurostat adatai alapján ez munkavállalónként havi 3028 eurós átlagbért jelentett. Kiemelendő, hogy az ideiglenes közlemény e módosítása alapján beruházási hitelhez nyújtani kívánt kezességvállalásnak – szemben a regionális beruházási támogatásokra vonatkozó szabályokkal – nem feltétele, hogy a beszerzett eszközök, vagy azok

¹⁷ Az átmeneti közlemény e két módosítását tartalmazó konszolidált szöveg 2009 áprilisában jelent meg a Hivatalos Lapban (HL C 83., 2009. 04. 07., 1. o.).

¹⁸ HL C 303, 2009. 12. 15. 6. o.

egy része újnak minősüljön. A módosítás is csak az új hitelekhez kapcsolódó kezességvállalások esetében alkalmazható.

4. A referencia alapkamatláb megállapításának új módszere támogatott hitelek esetében

A Bizottság az ideiglenes közleményben a piaci kamatszintek megállapításához használt, a referencia ráta megállapításáról szóló hatályos közleményben¹⁹ (referencia ráta közlemény) lefektetett referencia ráta számítási módszer mellett egy opcionális számítási módszer használatát is lehetővé teszi a tagállamok számára.

A referencia ráta megállapításáról szóló hatályos közlemény alapján az állami hitelek támogatástartalmának megállapítása során az egy éves bankközi kamatlábhoz (IBOR) kell egy 60-1000 bázispontig terjedő kockázati felárat hozzáadni. A kockázati felár a kedvezményezett kockázati besorolásától és a felajánlott biztosítékok által a hitel összegéhez viszonyított, bukás esetére várható megtérülésétől függ.

Tekintettel arra, hogy a válság, és a hitelpiacok befagyása miatt az éves bankközi kamatlábak a korábbi szintet jelentősen meghaladták az ideiglenes közlemény alapján a referencia ráta megállapítható a következő, a válság hatásait tompító módon is:

- a központi bank napi refinanszírozási kamatlába (overnight rate)²⁰ plusz
- kamatfelár, mely ezen kamatláb 2007. január 1. és 2008. június 30. közötti időszak átlaga és az egyéves bankközi kamatláb ugyanezen időszakra számított átlagának különbsége, plusz
- a kedvezményezett kockázatértékelésén (kockázati besorolás és hitelfedezettség) alapuló felár a referencia ráta megállapításáról szóló bizottsági közleményben foglaltak szerint.

A módszertan akkor alkalmazható, ha a hitelszerződést 2010. december 31-ig megkötik. A hitel bármilyen futamidejű lehet. A fentiek

¹⁹ A Bizottság közleménye a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról (HL 2008/C 14/02.).

²⁰ Tekintettel arra, hogy Magyarországon ilyen típusú kamatláb nem létezik, a kedvezményes referencia ráta alkalmazására vonatkozó támogatási program esetében (N 78/2009. sz. bejelentés) az egynapos BUBOR alkalmazására került sor.

szerint számított, csökkentett kamatlábak a 2012. december 31-ig megfizetett kamatfizetésekre alkalmazhatók. Az ez után esedékes kamatrészletek esetében a hagyományos módon kell számolni, vagyis a fenti közleményben meghatározott referencia kamatlábakat kell alkalmazni.

5. Környezetvédelmi kamattámogatás

A pénzügyi válság ellenére a lisszaboni stratégia kiemelt részét képező környezetvédelmi célok továbbra is prioritást élveznek. S mivel a válság következtében egyes vállalkozások csökkenthetik vagy felhagyhatnak a túléléshez vagy a termelés fenntartásához nem szükséges környezetvédelmi célú beruházásaikkal, fejlesztéseikkel, a Bizottság a környezetbarát, energia- hatékony termékek gyártásának ösztönzésére nyújtandó hitelek támogatására ad lehetőséget, kamattámogatás formájában.

Az ideiglenes közlemény alapján kedvezményes hitellel az alábbi célok finanszírozhatóak:

- A környezet védelmét jelentősen növelő új termékek gyártása. A támogatás új beruházáshoz adható, megkezdett projekt esetén bizonyítani kell, hogy a támogatás a válság helyzet miatt indokolt.
- A közösségi szabványok teljesítése azok hatálybalépése előtt, ha a beruházás 2010. december 31-e előtt indul és a vonatkozó előírást az életbelépése előtt 2 évvel teljesíti.

A támogatott hitel a beruházások tárgyi és immateriális eszközeit finanszírozhatja. Amennyiben a beruházás az érintett (releváns) termékpiac 3%-át meghaladó termelési kapacitást hoz létre, a támogatás csak akkor nyújtható, ha a beruházás megkezdése előtti öt évben a fogyasztás átlagos éves növekedési rátája az Európai Gazdasági Térségen (EGT) belül, érték alapon az EGT GDP-jének átlagos évi növekedése alatt maradt. A támogatott hitelek 2010. december 31-ig nyújthatóak.

A vállalkozás által fizetendő kamatot a referencia ráta közlemény általános szabályai alapján kell meghatározni, vagyis a Bizottság által az adott tagállamra meghatározott referencia alapkamatlábhoz hozzá kell adni a hitelfelvevő referencia ráta közlemény alapján kiszámított kockázati felárát. Az ebből biztosítható kedvezmény mértéke nem haladhatja meg nagyvállalatok esetében a 25 %-ot, KKV-k esetében pedig az 50 %-ot. A kamattámogatás 2 évig adható. A kamatlábcsökkentést az állam vagy állami pénzügyi intézmények és magán pénzügyi intéz-

mények által nyújtott kölcsönökre is lehet alkalmazni. Biztosítani kell az állami és magán intézmények között ne legyen megkülönböztetés. A tagállamnak biztosítania kell, hogy a támogatás sem közvetve, sem közvetlenül ne kerüljön pénzügyi intézményhez, vagyis maradéktalanul a hitelfelvevőnél jelentkezzen.

Ezen intézkedés nem titkolt célja, hogy az autógyártásban tevékenykedő, válság miatt nehéz helyzetbe került vállalkozások finanszírozását a tagállamok a lisszaboni célkitűzések betartásával tudják megoldani.

Az ideiglenes közlemény módosításai érintették a kedvezményes referencia ráta megállapítására és a környezetvédelmi kamattámogatásra vonatkozó szabályokat is. A módosítás pontosításként tartalmazza, hogy amennyiben a tagállamok a referencia-kamatláb és a leszámítási kamatláb azon megállapítási módját alkalmazzák, amely *a kölcsön nyújtásának időpontjában hatályos* bizottsági közleményben szerepel, és betartják a közleményben szereplő feltételeket, a kamat nem tartalmaz állami támogatást.

6. Kockázati tőkenyújtás

A Bizottság kockázati tőke típusú támogatási programokkal kapcsolatos megközelítését, az ilyen programok értékelésekor alkalmazott elveket a 2006-ban elfogadott iránymutatás²¹ tartalmazza. A Bizottság az iránymutatásban kifejti, hogy amennyiben a tőkekihelyezés kedvezményezettje KKV, és a tőke összege 12 hónapos időszak alatt nem haladja meg az 1,5 millió eurót, a tagállamoknak nem kell külön bizonyítaniuk, hogy piacon tőke-ellátottsági problémák vannak. Ezen összeghatár magasabb is lehet, a piac fejletlenségének esetén, illetve tagállamonként változhat, azonban az eltérés indokait a tagállamnak bejelentésében részletesen be kell mutatnia és igazolnia.

Az ideiglenes közleményben a Bizottság rámutat arra, hogy jelen helyzetben a tőketulajdonosok a korábbiakhoz képest szívesebben fordulnak biztonságosabb tőkebefektetési formák felé, és ezzel tovább

²¹ Közösségi iránymutatás a kis- és középvállalkozásokba történő kockázati tőkebefektetések előmozdítását célzó állami támogatásokról (HL C 194., 2006. 08. 18. 2. o.).

romlanak a KKV-k kockázati tőke formában történő forráshoz jutásának lehetőségei. Tehát tovább csökken a befektetési hajlandóság.

Ennek megfelelően a Bizottság úgy véli, hogy az átmeneti módosítás nem fenyeget a verseny torzulásával, amely abból ered, hogy a finanszírozás összege 1,5 millió euróról felemelkedik 2,5 millió euróra. A módosítás azonban kizárólag az új, illetve iránymutatás alapján jóváhagyott támogatási programokra terjed ki, az általános csoportmentességi rendelet alapján működő programokra nem. A módosítás alkalmazását a Bizottságnak jóvá kell hagynia.

7. Rövid távú exporthitel-biztosítás

Az EK-Szerződés 93. cikkének (1) bekezdése értelmében a Szerződés 92. és 93. cikkének a rövid lejáratú exporthitel-biztosításra történő alkalmazásáról szóló, a tagállamokhoz címzett bizottsági közlemény²² (exporthitel közlemény) kimondja, hogy a piacképes kockázatok nem fedezhetők a tagállamok által támogatott exporthitel-biztosítással. A piacképes kockázatok az exporthitel-közlemény mellékletében felsorolt országokban (EU-tagállamok és további nyolc OECD-tagállam) székhellyel rendelkező állami és nem állami adósokhoz kapcsolódó olyan kereskedelmi és politikai kockázatok, amelyek kockázati időszaka legfeljebb két év.

Amennyiben államilag támogatott tevékenységet akarnak végezni ebben a piaci szegmensben, tagállamoknak az export-hitel közlemény 4.4 pontja alapján (ún. mentesülési klauzula) egy hazai és két jól ismert nemzetközi hitelbiztosító nyilatkozatával kell bizonyítaniuk, hogy az adott országban a rövid távú exporthitel-biztosítás tekintetében piaci hiányosság áll fenn.

Tekintettel arra, hogy a Bizottság véleménye szerint a pénzügyi válságból következően nem minden tagállamban áll fenn biztosítási és viszontbiztosítási piaci hiányosság, azonban nem zárható ki, hogy egyes tagállamokban időlegesen nincs fedezet a piacképes kockázatokra, a mentesülési klauzula előírásait módosították.

---

²² HL C 281., 1997. 09. 17., 4. o. A 2001. évi közleménnyel, HL C 217., 2001. 08. 02., 2. o.; a 2004. évi közleménnyel, HL C 307., 2004. 12. 11., 12. o.; és a 2005. évi közleménnyel, HL C 325., 2005. 12. 22., 22. o. módosított közlemény.

Ennek érdekében a tagállamoktól az exporthitel-biztosítással kapcsolatos bizottsági eljárások felgyorsítása érdekében a Bizottság a korábbiaktól eltérően a piaci hiányosság bizonyítására az alábbi igazolások benyújtását is elfogadja a 2010. december 31-ig tartó időszakban (amely egyébként megegyezik az exporthitelezésre vonatkozó közlemény lejáratával is):

- egyetlen jól ismert, nemzetközi magántulajdonú exporthitel-biztosító és egy országos hitelbiztosító igazolása az exporthitel biztosítás hiányáról, vagy
- legalább négy, évek óta működő exportőr hitelbiztosítási igényének piaci szereplő általi visszautasítása (az adott ország relációjában).

8. Az ideiglenes közlemény alapján nyújtott támogatásokra vonatkozó kumulációs előírások

Az ideiglenes közleményben meghatározott támogatási határok attól függetlenül alkalmazandóak, hogy a támogatott projektnek nyújtott támogatást teljes mértékben állami forrásokból finanszírozzák, vagy részben közösségi források felhasználásával kerülnek nyújtásra. Továbbá az ideiglenes támogatási intézkedések ugyanazon támogatható költség tekintetében nem halmozhatók a de minimis rendelet hatálya alá tartozó támogatással, és a kedvezményezett által 2008. január 1-jét követően kapott de minimis támogatás le kell vonni az ideiglenes közleményben meghatározott támogatási összegekből (pl. a 2,5 millió eurós kockázati tőke összegből).

9. Az ideiglenes közlemény alapján nyújtott támogatásokra vonatkozó eljárási és monitoring előírások

Az ideiglenes közleményben található intézkedéseket a Bizottság az általános eljárási keretektől, vagyis a főszabálytól eltérően²³ gyorsított, írásbeli eljárásban, a teljes bejelentéstől számított néhány munkanapon

²³ Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1999.03.27., 01. o.) 4. cikk (5) bekezdése alapján a Bizottságnak határozata meghozatalára a teljes bejelentés kézhezvételétől számított két hónap áll rendelkezésre.

belül elbírálja. Ehhez természetesen szükséges, hogy a tagállam a Bizottsággal a lehető legteljesebb mértékben együttműködjön, és javasolt, hogy a bejelentés előtt ún. előzetes bejelentést tegyen, ami alapján megállapítható, hogy a bejelentés teljesnek tekinthető-e, vagy szükséges-e valamilyen tekintetben a kiegészítése, módosítása.

A 659/1999/EK rendeletben és a végrehajtásáról szóló, 2004. április 21-i 794/2004/EK bizottsági rendeletben²⁴ foglalt éves jelentéstételi kötelezettségen túl a tagállamok 2009 október és 2010 április végéig jelentést tettek az ideiglenes közlemény alapján hozott intézkedésekről. A jelentés az arra vonatkozó indokolást is tartalmazott, hogy az intézkedést 2009. december 31-ét követően is szükséges-e fenntartani, valamint a kedvezményes hitelek által elért környezetvédelmi eredmények leírását. Az intézkedések hatályban maradásáig a tagállamoknak az adott év októberének végéig a jelentéstételt meg kell ismételniük.

A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy 10 évig megőrizzenek minden olyan dokumentációt, amely az ideiglenes közlemény alapján nyújtott támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségének alátámasztásához szükséges lehet, különös tekintettel arra, hogy a kedvezményezett 2008. július 1-jén nem voltak nehéz helyzetben.

A Bizottság a támogatásnyújtást illetően további információkat kérhet annak ellenőrzésére, hogy betartották-e a támogatási intézkedést jóváhagyó bizottsági határozat feltételeit. A tagállami beszámolók alapján szerzett tapasztalatokat a Bizottság továbbá nagy valószínűséggel fel fogja használni az ideiglenes közlemény fenntartására, illetve módosítására vonatkozó döntése során is.

---

²⁴ A Bizottság 794/2004/EK rendelete (2004. április 21.) az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 659/1999/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról (HL L 140., 2004. 04. 30., 1. o.).